

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

TAQA Energy B.V.
Kruseman van Eltenweg 1
1817 BC ALKMAAR

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Behandeld door

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Ons kenmerk
DGETM-EO / 18206948

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Datum **17 OKT 2018**

Betreft M.e.r.-beoordelingsbesluit uitbreiden van de opslagcapaciteit
Gasopslag Bergermeer

1. Onderwerp

Op 1 juni 2018 is een mededeling (aanmeldingsnotitie) ingevolge artikel 7.16, eerste lid, van de Wet milieubeheer ontvangen van TAQA Energy B.V. (hierna: TAQA) te Alkmaar. De mededeling betreft een voorgenomen activiteit voor de uitbreiding van de opslagcapaciteit van Gasopslag Bergermeer (hierna: GSB).

In een ondergronds, leeg geproduceerd gasveld 'Bergermeerveld' slaat TAQA sinds 2014 aardgas op. Dit aardgasreservoir bevindt zich op een diepte van ruim 2 kilometer onder de Bergermeerpolder en het dorp Bergen in Noord-Holland. Voor de realisatie van de opslag zijn eerder verschillende vergunningprocedures doorlopen. In de huidige, vergunde situatie is een maximale gemiddelde druk van 133 bar in het Bergermeerreservoir toegestaan. TAQA is voornemens om de opslagcapaciteit op GSB uit te breiden door middel van het verhogen van de maximale reservoirdruk van 133 bar gemiddeld naar 150 bar gemiddeld. Door het verhogen van de druk ontstaat een uitbreiding van de opslagcapaciteit, daardoor kan meer aardgas in het leeg geproduceerde reservoir worden opgeslagen. TAQA is voornemens om de opslagcapaciteit (werkgasvolume) op Bergermeer uit te breiden van 4,1 miljard Nm³ naar 5,3 miljard Nm³. Voor het wijzigen van de druk zijn geen fysieke aanpassingen van de bestaande installatie benodigd.

Voor de voorgenomen uitbreiding van de opslagcapaciteit is zowel een wijziging van de bestaande omgevingsvergunning vereist als (een wijziging van) de instemming met het opslagplan van de Minister van Economische Zaken en Klimaat. Ter voorbereiding op deze procedures wordt onderzocht of het opstellen van een milieueffectrapport is benodigd.

2. Algemeen

In het Besluit m.e.r. zijn in de bijlage, onderdeel D, activiteiten opgenomen waarbij op grond van artikel 7.2, vierde lid, van de Wet milieubeheer een beslissing moet worden genomen of bij de voorbereiding van het betrokken besluit voor die activiteiten, vanwege de belangrijke nadelige gevolgen die zij voor het milieu kunnen hebben, een milieueffectrapport (MER) moet worden gemaakt.

Bij deze beslissing dient het bevoegd gezag op grond van artikel 7.17, derde lid, van de Wet milieubeheer rekening te houden de relevante criteria benoemd in

Bijlage III van Richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (PbEU 2012, L 26); de 'mer-richtlijn'.

Die criteria hebben betrekking op:

- I. Kenmerken van de activiteit
- II. Plaats waar de activiteit wordt verricht
- III. Kenmerken van de potentiële gevolgen van de activiteit.

In categorie D.25.3 van het Besluit m.e.r. is bepaald, dat "voor de oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie bestemd voor de ondergrondse opslag van gasvormige brandstoffen" de procedure voor m.e.r.-beoordelingsplicht als bedoeld in de artikelen 7.16 en 7.17 van de Wet milieubeheer van toepassing is. Nu de activiteit is benoemd onder D.25.3 van de bijlage van het Besluit m.e.r., dient, ongeacht of de voorgenomen activiteit kwalificeert onder de genoemde drempelwaarden, te worden onderzocht in een mer-beoordeling of het opstellen van een milieueffectrapport (MER) is vereist. De bovengenoemde mer-richtlijn is gewijzigd als gevolg van de Richtlijn 2014/52/EU van 16 april 2014 (PbEU 2014, L 124). Deze wijziging heeft geresulteerd in een aanpassing van het Besluit m.e.r. Gelet op artikel 2, vijfde lid, tweede volzin en onder b, van dit Besluit dient een beslissing te worden genomen of bij de voorbereiding van het betrokken besluit voor die activiteiten, vanwege de belangrijke nadelige gevolgen die zij voor het milieu kunnen hebben, een milieueffectrapport (MER) moet worden gemaakt. Het mer-beoordelingsbesluit kan derhalve als voorbereidingsbesluit worden getypeerd.

Het mer-beoordelingsbesluit wordt gekoppeld aan de besluiten die de activiteit fysiek mogelijk maken. Voor de voorgenomen uitbreiding van de opslagcapaciteit is zowel een wijziging van de bestaande omgevingsvergunning vereist als (een wijziging van) de instemming met het opslagplan van de Minister van Economische Zaken en Klimaat. De Minister van Economische Zaken en Klimaat is gelet op respectievelijk artikel 3.3, vierde lid, onder a, van het Besluit omgevingsrecht en artikel 34 in samenhang met artikel 39 Mijnbouwwet, bevoegd hierop te beslissen. Beide procedures doorlopen de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht, voorts zullen gelet op artikel 34, zevende lid van de Mijnbouwwet de beide procedures in coördinatie worden behandeld.

3. Geraadpleegde organisaties

De volgende organisaties zijn om advies gevraagd:

- De directie Natuur en Biodiversiteit van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;
- De inspecteur-generaal der mijnen (Staatstoezicht op de Mijnen).

4. Adviezen

- Door de directie Natuur en Biodiversiteit van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is aangegeven dat de natuurtoets bij de aanmeldingsnotitie van TAQA voor het uitbreiden van de opslagcapaciteit van Gasopslag Bergermeer, geen aanleiding geeft tot opmerkingen ten aanzien van het oordeel dat de betreffende activiteiten de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied niet kunnen verslechteren of geen significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De Wet natuurbescherming is niet van toepassing. Voor deze activiteiten is geen passende beoordeling nodig.

- Door de inspecteur-generaal der mijnen is advies uitgebracht ten aanzien van de beoordeling van de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van het potentiële effect van het project. Het advies is volledig verwerkt in de overwegingen met betrekking tot dit besluit.

5. Overwegingen met betrekking tot het besluit

De mededeling is getoetst aan de in Bijlage III van de mer-richtlijn relevante criteria.

1. Kenmerken van het project

De voorgenomen activiteit betreft het uitbreiden van de opslagcapaciteit van GSB, in het leeggeproduceerde aardgasveld 'Bergermeer' door middel van het verhogen van de maximale reservoirdruk van 133 bar gemiddeld, naar een gemiddelde reservoirdruk op een referentiediepte van 2100 meter beneden NAP van 150 bar absoluut.

Voor de bestaande opslag zijn vergunningen verleend, waarbij een volledige milieueffectrapportage (2008) is doorlopen. Het huidige, vergunde drukbereik waar de gasopslag in opereert ligt tussen de 77 bar en op 133 bar. Voordat er in het Bergermeerveld gas werd gewonnen, had het veld ooit een oorspronkelijke druk van 228 bar. Na een winningsperiode van 36 jaar was het veld leeg geproduceerd tot een druk van ongeveer 15 bar. Om het veld vervolgens als gasopslag te kunnen gebruiken, moest het veld weer met gas worden opgevuld tot een druk waarbij de putten weer voldoende productief werken. Dit werd gedaan met zogenoemd 'kussengas', dat het veld naar een basisdruk van 77 bar brengt. De minimale druk blijft ook bij de verhoging van de maximale druk naar 150 bar gehandhaafd op 77 bar. Voorts blijft de verhoging naar 150 bar, ver onder de oorspronkelijke druk van 228 bar.

Voor de uitbreiding is geen ruimtelijke inpassing of een fysieke activiteit benodigd. In de periode van 2012 tot 2015 zijn de installaties van GSB gebouwd en zijn veertien nieuwe putten in het Bergermeerreservoir geboord. Ten tijde van de ontwerpfase voor het gebruik van het reservoir als opslag is een drukbereik tussen de 77 en 150 bar aangehouden. De huidige installatie is ontworpen en gebouwd voor een reservoirdrukgebied van 77 tot 150 bar gemiddeld, de pijpleidingen zijn ontworpen voor een drukbereik van 160 bar. Gelet hierop zijn er geen aanpassingen aan de installaties en pijpleidingen benodigd, anders dan instrumentele aanpassingen. Deze instrumentele aanpassingen bestaan uit het opnieuw kalibreren en certificeren van bepaalde instrumenten.

Het gewenste drukgebied tussen de 77 bar en 150 bar resulteert in een verhoging van het werkgasvolume van 4,1 miljard Nm³ naar 5,3 miljard Nm³. Het maximale productieniveau van 57 miljoen Nm³ per dag en het maximale injectieniveau van 42 miljoen Nm³ per dag blijven onveranderd. Wel zal een verhoging in het werkgasvolume leiden tot meer dagen per jaar produceren, dan wel injecteren.

2. Plaats van het project

Bovengronds bestaat GSB uit twee locaties, de puttenlocatie Bergermeer en de behandelingslocatie Boekelermeer. De twee locaties zijn met elkaar verbonden door ondergrondse leidingen.

De puttenlocatie ligt westelijk van Alkmaar aan de Bergerweg, tussen Alkmaar en Bergen, boven het bestaande Bergermeerreservoir. Uit technische overwegingen ligt de locatie met de diverse putten zo recht mogelijk boven het reservoir. De

directe omgeving van de puttenlocatie is voornamelijk open en agrarisch gebruikt met verspreide bebouwing. Ten zuidoosten op circa 1 kilometer ligt het bedrijven- en kantorenterrein Bergermeerpolder. Verder naar het zuidoosten op 1,2 kilometer ligt de woonwijk Bergermeer in Alkmaar en noordwestelijk op 1,2 kilometer liggen woonwijken in Bergen.

De behandelingslocatie ligt op het gelijknamige bedrijventerrein Boekelermeer, dat ten zuiden van Alkmaar ligt. De behandelingsinstallatie is gebouwd volgens een zero-emission concept, wat inhoudt dat alle apparatuur elektrisch is aangedreven en emissies vermeden worden. Het bedrijventerrein grenst aan de oostzijde aan het Noordhollands Kanaal. Aan de overkant van het kanaal ligt de droogmakerij (polder) Schermer. De dichtstbijzijnde woonwijken zijn gelegen ten westen van de behandelingslocatie in Heiloo en ten noorden in Alkmaar, beide op circa 3 kilometer afstand.

Ondergronds vindt de opslag van aardgas plaats in het Bergermeerreservoir. Het Bergermeerveld strekt zich uit onder de Bergermeerpolder en het dorp Bergen en bevindt zich op een diepte van circa 2,2 kilometer.

De bovengronds gelegen puttenlocatie ligt op ongeveer 3 kilometer afstand van het dichtstbij gelegen Natura 2000-gebied 'Noordhollands Duinreservaat'. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied voor de behandelingslocatie betreft de Eilandspolder, gelegen op ongeveer 4 kilometer afstand. Voor het onderdeel natuur is een nadere toelichting in de aanmeldingsnotitie opgenomen inclusief Aerius-berekening.

De installatie op de behandelingslocatie is elektrisch aangedreven, emissies naar de lucht worden slechts door vrachtwagens veroorzaakt. Uit de aanmeldingsnotitie blijkt dat in de huidige situatie 20 vrachtwagens per jaar voor de afvoer van condensaat en 48 vrachtwagens per jaar voor het verwisselen van silicagel zijn berekend. Ook voor het gebruik van overige hulpstoffen, methanol en corrosie-inhibitor, zijn het aantal vrachtwagens (respectievelijk 10 en 2) berekend. In de beoogde situatie zal het aantal tankwagens voor ten behoeve van het vervoer van condensaat 21 bedragen en verandert het overige aantal in te zetten vrachtwagens niet. Het effect op de luchtkwaliteit ten gevolge van het rijden van 1 extra tankwagen per jaar resulteert niet in een belangrijk nadelig effect op het milieu.

De gasopslag ligt deels onder de Natura 2000-gebieden Schoorlse Duinen en Noordhollands Duinreservaat. De gasopslag heeft als effect dat de bodem bij het huidige drukbereik bij vulling tot 133 bar 8 mm omhoog veert en weer daalt bij het laagste punt, op 77 bar. Het effectgebied betreft het gebied boven het Bergermeerreservoir en de omgeving. Binnen dit gebied neemt de bodemstijging als gevolg van het uitbreiden van het drukbereik in absolute zin naar verwachting marginaal, 2 mm, toe. Volgens de aanmeldingsnotitie blijkt het laagste punt van de nieuwe cyclus gehandhaafd op het laagste punt, dat nu wordt bereikt bij een druk van 77 bar. Geconcludeerd wordt dat ten aanzien van de genoemde Natura2000-gebieden belangrijke nadelige effecten kunnen worden uitgesloten.

In de directe omgeving van GSB is een andere gasopslaglocatie van TAQA aanwezig, de Piekgasinstallatie. Uit de aanmeldingsnotitie blijkt dat het Alkmaar gasreservoir dat voor deze gasopslag gebruikt worden sinds 1997 stabiel is gebleven. Verder zijn in de omgeving van GSB geen projecten bekend die

aanleiding zouden kunnen geven tot cumulatie. Gelet hierop zijn cumulatieve effecten niet te verwachten.

3. Kenmerken van het potentiële effect

De in de aanmeldingsnotitie genoemde potentiële effecten betreffen effecten op: ondergrondse effecten, externe veiligheid, emissies naar lucht, geluid, gezondheid, licht, bodem, grond- en oppervlaktewater, natuur en ecologie, archeologie, afvalstoffen en vrijkomen vloeistoffen, verkeer, vervoer en energie.

Om de ondergrondse effecten te bepalen van de drukverhoging is door TAQA gebruik gemaakt van een recent (2018) ontwikkeld geomechanisch model, om een analyse te maken van de effecten van het verhogen van de druk. In een geomechanisch model wordt het spanningsgedrag in het reservoir berekend, deze spanningen kunnen veranderen als de druk door gaswinning of gasinjectie in het reservoir verandert. De conclusie van de studie is dat het verhogen van de maximale druk van 133 naar 150 bar, een verwaarloosbare invloed heeft op het seismisch risico ten opzichte van de vergunde situatie. Dit geomechanisch model wordt in detail beoordeeld bij de procedure met betrekking tot het opslagplan in het kader van de Mijnbouwwet.

Om de bovengrondse effecten te bepalen is een nieuwe kwantitatieve risicoanalyse (QRA) voor de puttenlocatie Bergermeer bij een reservoirdruk van 150 bar opgesteld. Een QRA is een methode die inzicht geeft aan risico's die verbonden zijn aan het opereren van de installatie of het uitvoeren van handelingen. Er was reeds een QRA opgesteld voor een reservoirdruk bij 133 bar. Het invloedgebied wordt iets groter door de toename van de druk, maar heeft geen invloed op de berekende hoogte van het groepsrisico. De risicocontour zelf is kleiner qua omvang dan de nu vergunde risicocontour, dit komt echter voort uit een gewijzigde rekenmethodiek. Deze QRA wordt in detail beoordeeld in het kader van de wijziging van de omgevingsvergunning voor de puttenlocatie Bergermeer. Voor de behandelingslocatie Boekelermeer is reeds een vergunning verleend met in begrip van een QRA die ziet op een maximale injectiedruk van 150 bar.

Alvorens daadwerkelijk kan worden overgegaan tot uitbreiding van de opslagcapaciteit dienen door TAQA bovengenoemde procedures in het kader van de Mijnbouwwet (bodembeweging) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (externe veiligheid en emissies naar de lucht) te worden doorlopen. In de besluiten kunnen nadere regels worden gesteld aan de potentiële effecten die optreden bij het uitbreiden van de opslagcapaciteit. Deze bestaande kaders bieden voldoende ruimte om de geïdentificeerde potentiële effecten voor dit project beoordelen. Een integrale afweging vindt plaats, nu de beide procedures in coördinatie worden behandeld.

De effecten die optreden tijdens de winning zijn bekend en grotendeels niet anders dan voor de reeds bestaande winning. Van belang is dat de puttenlocatie, de behandelingslocatie en de pijpleidingen reeds zijn aangelegd en dat GSB reeds in gebruik is als opslaglocatie. Voor de vergunde activiteiten is tevens een volledige MER-procedure doorlopen. Op beide bovengrondse locaties en aan de aangelegde verbindende pijpleidingen hoeven geen bouwkundige wijzigingen aangebracht te worden. Het Besluit externe veiligheid Buisleidingen ziet op de veiligheidsafstanden voor de verbindende pijpleiding.

Conclusie

Op basis van de verstrekte informatie blijkt dat de voorgenomen activiteit geen significante nadelige gevolgen voor het milieu zal hebben en dat nadere afweging van de milieueffecten door het opstellen van een milieueffectrapport niet noodzakelijk is. Cumulatie van milieueffecten door het uitbreiden van de opslagcapaciteit in de omgeving is niet te verwachten.

6. Besluit

Gelet op het voorgaande en de door TAQA Energy B.V. ingediende mededeling besluit ik dat voor het voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapport hoeft te worden opgesteld.

7. Bezwaarprocedure

Tegen een m.e.r.-beoordelingsbesluit is (uitsluitend) bezwaar of beroep mogelijk als deze beslissing de belanghebbende rechtstreeks in zijn belang treft.

Dit besluit kan worden aangemerkt als een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 6:3 van de Algemene wet bestuursrecht en is daarmee niet vatbaar voor bezwaar of beroep, tenzij deze beslissing de belanghebbende los van het voor te bereiden besluit rechtstreeks in zijn belang treft.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
namens deze:

MT-lid Directie Energie en Omgeving